

**INFORMATSIOON JA
DOKUMENTATSIOON**
Dokumendihaldus
Osa 1: Üldnõuded

Information and documentation
Records management
Part 1: General

EESTI STANDARDI EESSÕNA

Käesolev Eesti standard on rahvusvahelise standardi ISO 15489-1:2001 “Information and documentation – Records management – Part 1: General” ingliskeelse teksti tõlge eesti keelde.

Tõlkesse lisatud selgitavad märkused on standardi tekstis eristatud fraasiga “Eesti standardi märkus”. Standardi jaotises 3 “Terminid ja määratlused” on eesti terminile lisatud ka inglise termin. Eesti standard ei sisalda rahvusvahelises standardis toodud märksõnaregistrit. Teksti liigendamisel on järgitud ISO 15489-1 nummerdust.

Standard esitab põhimõtted ja nõuded, mida organisatsioonil tuleb järgida dokumendi-halduse korraldamisel ja dokumendisüsteemi väljatöötamisel ning annab juhiseid dokumendisüsteemi juurutamiseks.

Täiendavaid selgitusi ja rakendusvõimalusi selles standardis ette nähtud tulemuste saavutamiseks antakse tehnilises aruandes ISO/TR 15489-2, mis on avaldatud Eesti standardina EVS-ISO/TR 15489-2:2004.

Eesti standardi kavand on ette valmistatud Riigikantselei tellimusel, projekti juht – Veiko Berendsen.

Standardi kavandi on heaks kiitnud standardimise tehniline komitee EVS/TK 22 “Informatsioon ja dokumentatsioon”.

Rahvusvaheline standard ISO 15489-1:2001 on üle võetud Eesti standardiks EVS-ISO 15489-1:2004, mis on kinnitatud Standardikeskuse 17.05.2004. a käskkirjaga nr 35.

<p>This standard contains an Estonian translation of the English version of the International Standard ISO 15489-1:2001 “Information and documentation – Records management – Part 1: General”.</p> <p>Explanatory notes added to the original text are distinguished in this text with a phrase “Eesti standardi märkus”. The Estonian standard does not include the Index.</p> <p>The International Standard ISO 15489-1:2001 has the status of an Estonian National Standard.</p>
--

SISUKORD

EESSÕNA	V
SISSEJUHATUS	VI
1 KÄSITLUSALA	1
2 NORMATIIVVIITED	2
3 TERMINID JA MÄÄRATLUSED	2
4 DOKUMENTIDE HALDAMISE VAJALIKKUS.....	4
5 NORMATIIVNE KESKKOND	5
6 POLIITIKA JA VASTUTUSALA	6
6.1 Üldist	6
6.2 Poliitika	6
6.3 Vastutusala	6
7 DOKUMENTIDE HALDAMISELE ESITATAVAD NÕUDED	7
7.1 Dokumendihaldusprogrammi põhimõtted	7
7.2 Dokumendi omadused	8
7.2.1 Üldist	8
7.2.2 Autentsus	9
7.2.3 Usaldusväarsus	9
7.2.4 Terviklus	9
7.2.5 Kasutatavus	9
8 DOKUMENDISÜSTEEMI VÄLJATÖÖTAMINE JA JUURUTAMINE	10
8.1 Üldist	10
8.2 Dokumendisüsteemi omadused	10
8.2.1 Sissejuhatus	10
8.2.2 Usaldusväarsus	11
8.2.3 Terviklus	11
8.2.4 Vastavus õigusaktidele	11
8.2.5 Kõikehõlmavus	11
8.2.6 Süsteemsus	12
8.3 Dokumendisüsteemi väljatöötamine ja juurutamine	12
8.3.1 Üldist	12
8.3.2 Dokumentidega teostatavate toimingute dokumenteerimine	12
8.3.3 Andmekandja ja selle kaitse	12
8.3.4 Dokumentide hajushaldamine	12
8.3.5 Konvertimine ja migreerimine	13
8.3.6 Juurdepääs, kättesaadavus ja kasutamine	13
8.3.7 Säilitamine ja eraldamine	13
8.4 Väljatöötamise ja juurutamise meetodika	13
8.5 Dokumendisüsteemi lõpetamine	15

9	DOKUMENDIHALDUSPROTSESSID JA OHJEVAHENDID	15
9.1	Dokumentisüsteemi hõlmataivate dokumentide kindlaksmääramine	15
9.2	Dokumentide säilitustähtaja määramine	15
9.3	Dokumentide hõlmamine	17
9.4	Registreerimine	18
9.5	Liigitamine	18
9.5.1	Organisatsiooni tegevuse liigitamine	18
9.5.2	Liigitussüsteemid	19
9.5.3	Märksõnastik	19
9.5.4	Indekseerimine	19
9.5.5	Numbrite ja koodide määramine	19
9.6	Hoid ja käitlemine	19
9.7	Juurdepääs	20
9.8	Jälgimine	21
9.8.1	Üldist	21
9.8.2	Toimingute jälgimine	21
9.8.3	Asukoha jälgimine	21
9.9	Eraldamise korra sisseseadmine	22
9.10	Dokumentihaldusprotsesside dokumenteerimine	22
10	SEIRE JA AUDIT	23
11	KOOLITUS	23

EESSÕNA ISO 15489-1:2001

ISO (Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon) on ülemaailmne riikide standardiorganisatsioonide (ISO liikmete) liit. Rahvusvahelised standardid koostatakse tavaliselt ISO tehnilistes komiteedes. Igal ISO liikmel, keda huvitab tehnilise komitee töövaldkond, on õigus olla esindatud selles komitees. Standardite koostamisest võtavad osa ka valitsustevahelised ja valitsusvälised rahvusvahelised organisatsioonid – ISO koostööpartnerid. Kõigis elektrotehnika standardimise küsimustes teeb ISO tihedat koostööd Rahvusvahelise Elektrotehnikakomisjoniga (IEC).

Rahvusvahelised standardid kavandatakse vastavalt ISO/IEC direktiivide 3. osas toodud reeglitele.

Tehniliste komiteede põhiülesanne on rahvusvaheliste standardite koostamine. Tehnilistes komiteedes heaks kiidetud rahvusvaheliste standardite kavandid esitatakse ISO täisliikmetele hääletamiseks. Rahvusvahelise standardina avaldamiseks peab kavand saama vähemalt 75 % hääletanud liikmete heakskiidu.

ISO 15489 käesoleva osa mõningad elemendid võivad olla patendi- või muu samaväärse õiguse objektiks. ISO ei ole kohustatud mingeid selletaolisi õigusi välja selgitama.

Rahvusvahelise standardi ISO 15489-1 koostas tehnilise komitee ISO/TC 46 “Informatsioon ja dokumentatsioon” alamkomitee SC 11 “Arhiivi- ja dokumendihaldus”.

ISO 15489, üldpeakirjaga “Informatsioon ja dokumentatsioon. Dokumendihaldus”, koosneb järgmistest osadest:

Osa 1: Üldnõuded

Osa 2: Juhised (tehniline aruanne).

SISSEJUHATUS ISO 15489-1:2001

Dokumendihalduse poliitika ja protseduuride standardimine tagab kõigile dokumentidele vajaliku tähelepanu ja kaitse ning neis sisalduva tõestuse ja informatsiooni tõhusama ning tulemuslikuma kättesaadavuse.

ISO 15489 käesolev osa on välja töötatud kooskõlas ISO liikmesriikide otsusega standardida dokumendihaldus, järgides rahvusvahelist head tava ja lähtudes Austraalia standardist AS 4390 "Dokumendihaldus".

Käesolevat standardit on soovitatav kasutada koos tehnilise aruandega (ISO/TR 15489-2), milles esitatakse täiendavaid selgitusi ja võimalusi standardis ette nähtud tulemuste saavutamiseks. Aruanne sisaldab ka bibliograafiat.

INFORMATSIOON JA DOKUMENTATSIOON
Dokumendihaldus. Osa 1: ÜldnõudedInformation and documentation
Records management. Part 1: General

Tõlgendamise erimeelsuste korral on
kehtiv ingliskeelne tekstIn case of interpretation disputes the
English text applies**1 KÄSITLUSALA**

ISO 15489 käesolev osa on avalike ja eraõiguslike organisatsioonide loodud dokumentide haldamise¹ juhiseid, mis arvestab nii organisatsioonisiseste kui ka -välise kasutajate vajadusi.

ISO 15489 käesoleva osa nõuete järgimine tagab küllaldase dokumentide loomise, dokumendisüsteemi hõlmamise ning haldamise. Toiminguid, mis aitavad tagada ISO 15489 käesolevas osas kirjeldatud põhimõtete ja nõuete kohase dokumendihalduse, käsitletakse tehnilises aruandes ISO/TR 15489-2 (Juhised).

ISO 15489 käesolev osa:

- kehtib igas vormingus või andmekandjal olevate dokumentide haldamise kohta, mille oma tegevuse käigus on loonud või saanud mis tahes avalik või eraõiguslik organisatsioon, ning kõikidele üksikisikutele, kelle kohustuseks on dokumentide loomine ja alal hoidmine;
- sisaldab juhiseid organisatsiooni ülesannete kindlaksmääramiseks seoses vastutusega dokumentide, dokumendipoliitika, -protseduuride, -süsteemi ja -protsesside eest;
- sisaldab dokumendihalduse juhiseid, mida järgitakse ISO 9001 ja ISO 14001 kohases kvaliteedikorralduses;
- sisaldab juhiseid dokumendisüsteemi väljatöötamiseks ja juurutamiseks, kuid
- ei sisalda arhivaalide haldamist arhiiviasutustes.

---

¹ Mõnes riigis hõlmab dokumendihaldus ka arhiivihaldust, ISO 15489 käesolevas osas arhiivihaldust ei käsitleta.

ISO 15489 käesolev osa on mõeldud kasutamiseks:

- organisatsioonide juhtidele;
- dokumendihalduritele ning info- ja infotehnoloogiatöötajatele;
- organisatsiooni teistele töötajatele;
- muudele isikutele, kelle ülesanne on dokumente luua ja neid alal hoida.

2 NORMATIIVVIITED

Järgmised normdokumendid sisaldavad sätteid, mida käesolevas tekstis viitamise kaudu käsitletakse ISO 15489 sätetena. Dateeritud viited ei ole rakendatavad viidatud dokumentide hilisematele muudatustele või uustöötlustele. Sellel standardil põhinevate lepete huvipooltel on aga soovitatav uurida järgnevalt viidatud normdokumentide uusima väljaande rakendamise võimalust. Dateerimata viidete puhul kehtib viidatud normdokumendi uusim väljaanne. Kehtivate rahvusvaheliste standardite registreid peavad IEC ja ISO liikmed.

ISO 5127:2001 Information and documentation – Vocabulary²

ISO 5963 Documentation – Methods for examining documents, determining their subjects, and selecting indexing terms

ISO 9001 Quality management systems – Requirements³

ISO 14001 Environment management systems – Specification with guidance for use⁴

3 TERMINID JA MÄÄRATLUSED

ISO 15489 käesolevas osas kasutatakse järgmisi termineid ja määratlusi. Siit puuduvad termineid vt ISO 5127.

3.1 juurdepääs (access): informatsiooni otsingu, kasutamise või kättesaamise õigus, võimalus ja vahendid

3.2 aruandekohustuslikkus (accountability): põhimõte, mille kohaselt üksikisik, organisatsioon ja ühiskond vastutab oma tegevuse eest ja peab seda nõudmisel teistele selgitama

3.3 toimingu jälgimine (action tracking): toimingu täitmise tähtaja seadmise ja selle täitmise kontroll

---

² Avaldamisel eesti keeles.

³ Avaldatud eesti keeles.

⁴ Avaldatud eesti keeles.